ממ:

ארעא ודיקלי אי אית בה דיקלי

דיקלי בסתמא היו כולן מכורין מיהו

השתא גרע (י) כדבעי למימ׳ לקמן חוץ

מחרוב פלוני דקני שאר חרובין אע"ג

דבסתמא לא קני דדיקלי משמע תריא

ולה שייך הכה שופרה דשטרה הלה

דוקה כשכותב בשטר הבל הכה

דבעל פה לא ועוד דהתם כתיב דיקלין ותאלין כו' והכא דלא קאמר אלא

דיקלין לא שייך למימר הכי:

חוך

בו'. 'אע"ג דאם לא אמר

לון פי׳ דיקלין תמרים גבוהיןמאלין שאר אילנות גדולים הוצין שאר אילנות קטנים צינין דקלים קטנים. ערוך ערך לני], ב) נ"א ולייני וגרסת הערוך ולינין, ג) ובראשית כגן, ד) בס"ח: מדיקלי,

תורה אור השלם

וַיָּקֶם שְׁדָה עֶפְרוֹן אֲשֶׁר בּּמְבְּכָּה וְיַּבְּקָה אֲשֶׁר לִפְּנֵי מִמְרֵא הַשְּׁדָה וְהַמְּעָרְה אֲשֶׁר בּוֹ וְהַמְּעָרְה אֲשֶׁר בּשְּׁדָה וְהַמְּעָרְה אֲשֶׁר בּשְּׂדָה אֲשֶׁר בְּשְׁדָה אֲשֶׁר בְּשְׁדָה אֲשֶׁר בְּשְׁדָה אֲשֶׁר בְּבְּלוֹ סְבִיב:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אשר במכפלה וגו' וכל העץ אשר בשדה אשר בכל גבולו סביב מי אשר בכל גבולו סביב תו מלריך לגבול ילאו אלו כל"ל תיבת סביב נתחק: (ב) שם אית בה דיקלי (יהיב ליה) מת גם דיקה ייטר כמי מא"מ ונ"ב מ"א זביניה זביני: (ג) שם לימ לימ לימ דיקלי מ"ט דמזיא לדיקלי: (ד) רשב"ם ד"ה מנהני מילי וכו' נכלל שדה דכתיב ויקם וגר׳ וכיון דמשכחינן: (ה) ד"ה דכתיב ויקס וכו' להיות להם גבול וכו' שלי רכ: (ו) ד"ה ואי לא זכין ליה תרי דיקלי: (ז) ד"ה מקח טעות וכו' יותר משחות אבל מקח: (ח) ד"ה ארעא בי וכו' לדקלים הס"ד ואח"כ גרסינו וכו' שדה זו אני וכו' אילני לבר הד"א: (נ) תום׳ לחיפי לכל יאל לו ילל ד"ה ד"ה ארעא וכו' השתא גרע דדיקלי משמע תרי כדבעי למימר לקמן וכו' לא קני ולא

אילנות דקין שאין להם שם והדבר שכוח מי נטעם לפיכך לריך לעשות להם גבול סביב אבל כל חרוב

המורכב וסדן השקמה גדולים וחשובים וחוושה מילתייהו וידוע של

מי הן ובקרקע מי הן נטועין ואין

מוסף תוספות

א. והא דקאמר יהיב ליה תרי דיקלי ולא קאמר לא יהיב ליה אלא תרי דיקלי. יהיב ליה אלא תרי דיקלי, אגב דבעי למימר זבין ליה תרי דיקלי פריק ליה תרי דיקלי נקט נמי האי לישנא יהיב לי תרי דיקלי. שיטמ"ק בשם תום' הרא"ש.

מנהני מילי. דחרוב המורכב וסדן השקמה אין נמכרין בכלל שדה (ד) וכיון דמשכחינן דאינן בכלל שדה ממילא ידעינן דאפי׳ אם אמר כל מה שבתוכה אינן נמכרין כדקתני מתני בין כך ובין כך לא מכר כו׳ דכל מה שבתוכה לא מהני אלא לטפויי חשמישי דשדה שאינן קבועין כל כך כגון קנים ואבנים שאינן מתוקנין לנרכה ומיהו להכי קיימי אבל חרוב המורכב וסדן השקמה אשמעינן קרא דחשיבי שדה בפני עלמן ומי שיש לו ג' שדות ומכר שנים החיצונים ואמר לו כל מה שבתוכן אני מוכר לך דלא מכר שדה השלישי שביניהן אף כאן לא מכר חרוב

המורכב וסדן השקמה: דכסיב ויקם מנא הני מילי אמר רב יהודה אמר רב דאמר שדה עפרון וגו'. עפרון מכר לו קרא יויקם שדה עפרון אשר במכפלה וגו' (¢) מי שצריך לגבול סביב יצאו אלו שאין השדה לאברהם בסתמא כדכתיבט נתתי כסף השדה וגו' וקמהדר ליה עפרון צריכין לגבול סביב אמר רב משרשיא מכאן ארך ארבע מאות וגו' ואפ"ה קנה למצרים מן התורה: אמר רב יהודה "האי אברהם כל האילנות כדכתיב ויקם מאן דמזבן ארעא לחבריה צריך למכתב ליה שדה עפרון וגו' וכל העך אשר בכל קני לך ®דיקלין ותאלין והוצין סוציצין ואע"ג דכי לא כתב ליה הכי קני אפ"ה שופרא גבולו סביב ע"י קניית השדה סתם קנה גם את כל האילנות והאי אשר בכל גבולו קרא יתירא הוא דמלי דשמרא הוא יאמר ליה ארעא ודיקלי חזינן למיכתב וכל העץ אשר בשדה דהיינו אי אית ליה דיקלי יהיב ליה תרי דיקלי ואי לית ליה זבין ליה תרי דיקלי ואי משעבדי בתוך גבולי השדה ולמידרש אתא מי שלריך לגבול אותן אילנות קנה שלריכין להיות (6) להו גבול סביב שלא יערער אדם עליהם לומר בתוך שלי נטועים ושלי הם דהיינו כגון

פריק ליה תרי דיקלי גארעא בדיקלי חזינן אי אית בה דיקלי [©] יהיב ליה ואי לאו מקח מעות הוא הארעא בי דיקלי לית ליה דיקלי [©] דחזיא לדיקלי קאמר ליה אמר ליה לבר מדיקלא פלניא החזינן אי דיקלא מבא הוא שיורי שייריה אי השור להו לבה לוהקלא פלביא החודם אר הקלא מבא הוא שודר שייריה אי דיקלא בישא הוא כל שכן הגך יאמר ליה לבר מאילני אי אית ליה אילני לבר מאילני אי אית ליה דיקלי לבר מדיקלי אי אית ליה גופני לבר מגופני אילני וגופני לבר מאילני אילני ודיקלי לבר מאילני גופני ודיקלי לבר מגופני אמר רב יכל שעולין לו בחבל הוי שיור כל שאין עולין לו בחבל לא הוי שיור ודייני

לריכין גבול הלכך אינן בכלל השדה סביב: אמר רב משרשיא מכאן למלרים מה"ח. שהקונה את השדה קנה את המלרים עלמן וכל האילנות הנטועין במצר דמגרים בכלל שדה דהכי משמע סביב כל האילנות הנטועין בקרקע המצר שהוא סביב השדה קנה אברהם. כן נראה בעיני: דיקלי. שגדלו כל לרכן: מאלין. שתילין נטעים בחורים: הולין ולילין. גם הם מיני דקלים כדתנן (סוכה דף כט:) ליני הר הברול כשרין. ויש מפרשים שאין אלו טוענין פירות: ואע"ג דכי לא כסב ליה הכי קני. כדתנן המוכר את השדה סתם מכר חרוב שאינו מורכב ובתולת השקמה וכ"ש שאר אילנות דהא לא משייר במתני׳ אלא חרוב המורכב וסדן השקמה: שופרא דשטרא. ייפוי כח השטר דאפי׳ אי אתו לפני ב"ד טועין יהבי ליה שהרי מפורשין בחוך השטר: א"ל לבר מדיקלא פלניא כו' הכא לא גרסינן אלא לקמן בסמוך אחר דחזיא לדיקלי קא"ל: קפסיק גמרא א"ל. מוכר ללוקח ארעא ודיקלי מזבנינא לך שני מכירות הן שדה זו אני מוכר לך וקנה את השדה ואת הדקלים שבתוכו ודיקלי נמי מובנינא לך במקום אחר דהא לא קאמר ארעא בדיקלי כדלקמן דהוי משמע דקלים שבחוכה: הכי גרסינן אי אים ליה דיקלי יהיב ליה סרי דיקלי. לבד אותן שבשדה המכורין בכלל שדה דמכירה אחרת היא זו ומיעוט דיקלי שנים. ויש ספרים שכתוב בהן אי אית ביה דיקלי יהיב ליה תרי דיקלי דמשמע דאם יש שם דקלים הרבה באותו שדה שמכר לו יתן לו מהן שנים ולא יותר והשאר יעכב לעלמו ולא נהירא כלל דאילו א"ל האי ארעא מובנינא לך קנה הכל אפילו הדקלים וכשהוסיף לפרש ארעא ודיקלי יפסיד הלוקח כ"ש שייפה כחו כדאמרן לעיל לריך למכחב ליה קני לך דיקלין וחאלין כו׳ דהוי שופרא דשטרא ולא אמרינן שני דקלים מכר לו והשאר עיכב לעצמו ועוד הכי איבעי ליה למימר חזינן אי אית ביה דיקלי לא יהיב ליה אלא תרי דיקלי שהרי כולן היו מכורין מסתמא ואהני יתור לשון זה לשייר לעצמו ומדלא קאמר הכי אלא קאמר יהב ליה תרי דיקלי ש"מ דה"ק אם יש לו דיקלי לבד אותן שמכר עם השדה שהן בתוך השדה יהיב ליה תרי דיקלי: (1) זבין ליה חרי דיקלי. יקנה ללרכו של זה שני דקלים שלא יהא מחוסר אמנה שכך התנה לו אני מוכר לך אילנות שאקנה ללרכך או יחזיר לו מן המעות כנגד דמי שני דקלים: ואי משעבדי. למלוה: ארעא בדיקלי. שדה עם דקלים שבתוכו אני מוכר לך: ה"ג אי אית בה: מקח טעות הוא. ששיקר בו והדרי מעות. ונהי דאין אונאה לקרקעות היכא דמוכר ביוקר אפי׳ יותר משתות [ב"מ מ.] (b) מקח טעות מיהא הוי דלדעת כן לא לקח אלא היה סבור שיש בה דקלים כמו שאמר ליה: ארעא (c) ביה דיקלי. מקום הראוי לדקלים לית ליה ללוקח דיקלי שאם אין דקלים בשדה אין זה מקח טעות מ"ט דחזיא לדיקלי קא"ל קרקע יפה לגדל דקלים. ומיהו אי אית ביה דיקלי ה"ז של לוקח דכ"ש דה"ק ארעא דחזיא לדיקלי מזבנינא לך כלומר שהדקלים שבה טעונין פירות הרבה: א"ל. מוכר (ש) שדה אני מוכר לך לבר מדיקלא פלניא: חזינן אי דיקלא טבא הוא. כלומר מן הבינונים שטוענין פירות קלת לחודיה שייריה דדעתו ליהנות מפירות שדהו פורתא וקנה הלוקח כל השאר בכלל השדה: ואי דיקלא בישא הוא. אע"פ שיש עדיין רעים ממנו אלא דקרו ליה אינשי להאי דיקלא בישא כגון דלא טעין קבא דאילו טעין קבא לאו דיקלא בישא הוא כדאמרינן בעלמא (לעיל דף כו.) דיקלא דטעין קבא אסור למקצייה: **כ"ש הגד**. המוטבים ממנו ששיירן לעצמו דהכי קאמר אפי׳ ההוא דיקלא בישא אני משייר לעצמי. ומיהו אם יש בשדה דיקלי בישא טפי מהאי אינהו מודבני בכלל (י) דהא דאמרי׳ כ״ש הנך אדיקלי דטבי טפי מהאי קאי: ה״ג **לבר מאילני אי אים ליה** אילני לבר מאילני. כלומר אם אמר מוכר ללוקח שדה (י) אני מוכר לך לבר מאילני חזינן אי אית בה שאר אילנות כגון זיתים ותאנים ותפוחים וכל שאר אילנות חוץ מדקלים וגפנים שאין נקראין אילני: לבר מאילני. מכר לו את השדה אבל האילנות אינן מכורין שהרי הוליאן מכלל שדה ושיירן לעצמו. והאי מילחא דפשיטא הוא אבל משום דבעי למימר לקמן אילני וגופני לבר מאילני נקט לה: אי אים ביה דיקלי. בההוא שדה ואין בו שאר אילנות ואיהו אמר ליה לבר מאילני ודאי לבר מאילניף מכר השדה והנהו דקלין שייר לעלמו. ואע"ג דאין סתמן קרוין אילנות אלא רגילין היו לקרותן דקלין מתוך חשיבותן ומתוך שהיו רוב אילנות שלהן דקלים כיון דאין כאן שאר אילנות אלא דקלים האי דקאמר לבר מאילני אדקלים קאי: אי איש ביה גופני. בההוא שדה והמוכר את השדה מכר את הגפנים וכיון דאמר לבר מאילני ובשדה זו אין בו אלא גפנים לבר מגופני קאמר ואם יש בשדה אילני וגופני ואיהו אמר לבר מאילני הכל מכר ואפי׳ הגפנים לבר מאילני דגפנים אין קורין להן אילנות ועליה דמוכר רמיא לגלויי דגם הגפנים שייר לעצמו הלכך יד הלוקח על העליונה: **אילני ודיקלי לבר מאילני.** הכל מכר לבר מאילני שהדקלים אין קורין להם אילני: **גופני ודיקלי לבר מגופני.** אי א"ל לבר מאילני ואין בשדה אלא דקלים וגפנים הדקלים מכר והגפנים שייר דגפנים לגבי דקלים נקראין אילני ובכלל אילני הן טפי מדיקלי כן נראה בעיני. וי"מ דאין זה וזה בכלל אילני ואין זה נקרא אילן יותר מזה והלכך המוטב דהיינו גפנים שייר לעלמו ולא נהירא דאם איתא דשניהן שוין ואין זה נקרא אילן יותר מזה ואיהו אמר לבר מאילני הוה לן למימר דתרוייהו שייר לעצמו שהרי גילה דעתו שהכל קרא אילני מאחר שאין כאן שום אילן אחר שיקרא אילן אלא אלו: ה"ג **אחר רב כל שעולין כו**י. ולעיל קאי היכא דא"ל לבר מאילני וקמפרש רב אלו הן אילנות ששייר שאם קטנים הן הרבה לא מיקרי אילני. ולא גרסינן לבר מדיקלי ואילני א"ר כו' ופירוש בעלמא הוא: כל שעולין לו בחבל. ללקט פירומיו חשיב אילן ובדקל מיירי כדמפרש לקמיה שגבוה הרבה ופירומיו בראשו:

מש א מיי׳ פכ"ד מהלי מכירה הלי יד סמג

עשין פב טוש"ע ח"מ סיי רטו סעיף א: ב ג ד מיי שם הלי יג ועיין בהשגות ובמ"מ

ועיין בהשגות ובמ"מ טוש"ע שם ס"ה: נא ה מיי שם הלי יל טוש"ע שם סער ג: נב ו ז מיי שם הלי יכ טוש"ע שם סער ד:

רבינו גרשום וכל העץ אשר בשדה אשו בכל גבולו סביב. אותו אילן שצריך גבול סביביו שאין שצריך גבול סביביו שאין משתמר אלא על ידי גבול כעין שמקיפין גדר סביב השדה כדי שיהא משומר על ידי גבול מפני שנמוך האילן ויכלי אינשי ליטול האיקן היכלי אינשי ליטול פירות אותו אילן נקנה אגב קרקע. אבל אילן שגבוה הוא כגון חרוב מורכב וסדן השקמה שאינו צריך לשומר ואינו צריך גבול דמחמת גבהותו משומר ימות גבוווו משומו הוא שאין ידו של אדם יכולה להגיע לפירותיהן והענפים והפירות שלו האנפים האינוחו שלו בגבהות עומדין ואין עולין לו אלא בחבל אינו נקנה אגב קרקע דדבר חשוב בפני עצמו הוא: אשר בכל גבולו סביב מיכן למצרים מן התורה. שהראה לו . המצרים שסביבותיה מצר המצרים שטביבותיה מצר פלוני כך וכך מצר פלוני כך וכך. ואית דמפרשי מיכן ללוקחין שקונין המצרים שסביבות השדה דהיינו גבולי: דיקלי. אילנות תמרים גבוהים: תאליז אלו שאר אילני בחורין קטנים: הוצין. אילנות קטנים: וציצין. דקלים קטנים כעין צינייתא דבבל: ואע"ג דכי צינייתא דבכל: ואצ"ג דכי לא כתב ליה הכי ודאי קני. דאי אתי לפני בית דין פקח יהבי ליה והאי דלא כתב ליה הכי משום דטעות סופר הוא. אפילו הכי צריך למכתב ליה הכי . דשופרא דשטרא הוא דאפי׳ אתי לפני בית דין טועין אתי לפני בית דין טועין דיהבין ליה דאי לא כתב הכי ואתי לפני בית דין הדיוטות לא יהבי ליה אבל השתא ליכא למיחש: אמר השתא ליכא למיחש: אמר ליה. המוכר ללוקח: ארעא ודיקלי. מזבינא לך: אי אית בה דיקלי יהיב לי' תרי דיקלי. דדיקלי לא פחות מתרתי. ואי אית בה דיקלי משעבדי לבעל חוב של משעבדי לבעל חוב של מוכר פריק להו מיניה ויהיב ליה ללוקח: ואי אמר ליה ארעתא ודיקלי מזבינא לך ולית בארעא תרי דיקלי זבין ויהיב ליה: אי אמר ליה ארעא בדיקלי. אי איכא ליה ארעא בדיקלי. אי איכא דיקלי זביניה זביני ואי לא מקח טעות הוא ולא קני כלום: בי דיקלא. משמע ארעא דראויה לדקלים. ואי בישא הוא ושיירה כל שכן דהנך דמעלו ממנו לא זבין ושיירינהו: אי אמר ליה ארעא מזבין לך בר מאילני. אי אית ביה אילני זבין ליה הקרקע לבר מאילני כדמתני ליה. ואי בההיא הרריי הקן קצ לבו מאילני כו מותי ליה. ואי בההיא קרקע אית בה גופני ואמר ארעא מזבינא לך לבר מאילני ודאי גופני בכלל אילני נינהו ולא זבין ליה אפי׳ גופני אי אית ביה דיקלי קרי להו אילני ולא זבין ליה. ואי אית בה אילני וואמר מזבינא לך בר מאילני ודאי גופני זבין ליה דלאו אילני נינהו לגבי שאר אילנות: